

Katakin Eñjake ko Am̄, O Jēiū im Jatū

Būreejtōn Thomas S. Monson

Eļāñne jej ikrelel n̄an wōr juōn jetōb ejim̄we ippād ilo aolep iien, jej aikuj kālet n̄an bōjrak j̄an erom̄ illu.

Ro jēiū im jatū, jej koba āinwōt juōn ānbwin in priesthood eo ekajoor, jim̄or ijin ilo Im̄ōn Kweil̄ok in im ilo jikin ko ipeļaaikin laļin. Em̄ōj ad roñ ennaan ko rōkeketaktak ilo jotenin, im Ij kwaļok Aō kam̄oolol n̄an ro jēiū im jatū me raar kōnono n̄an kōj. Ij utiej, aaet ettā, kōn iien in n̄an aō kōnono n̄an kom̄, im Ij jar bwe im̄we ko an Irooj ren pād ippa.

Jem̄aanļok, ke Iaar alooj nuuj ilo tipi, Iaar kile bwe elōñ iaan bwebwenato ko raar āinwōt juōn ilo piktokin, ilo eo me jorrān ko reļļap kar ripoot aolep aorōk ko kōn ia eo raar itok j̄an e n̄an juōn eñjake: *illu*. Juōn jemen niñniñ eaar kalbuuj kōn kakkure niñniñ eo. Eaar ba bwe jañ eo an niñniñ eo eaar lukkuun kalluik e joñan eaar ruje juōn iaan m̄ōttan ko im dii in kat ko an ajri eo. Abūñōñō eo eaar ripoot kōn eddōkl̄ok in kumi nana ko, kōn oran m̄anm̄an ko an kumi nana ko em̄ōj aer kajoorļok. Bar juōn bwebwenato ilo joten eo wōt ekoba buu eo an juōn kōrā j̄an leo pālen ekamijak eo kar ripoot e bwe eaar ebbanban ālkin an jeļā kōn an lo kōrā eo pālen ippān bar juōn em̄maan. Innem, aaet, eaar wōr kwaļok an pata ko rewaan im jum̄ae ko aolepen laļin.

Ij ļom̄nak kōn naan ko an rijeje Sam eo: “Kwōn jab ineptata in kōm̄man nana wōt.”¹

Elōñ iiō remootļok, ruo ripālele ro reddik kar kūr tok opij eo aō im kar kajjitōk eļāñne rej maroñ itok n̄an aer bōk rōjañ. Raar kwaļok bwe raar eñtaan kōn juōn jorrān eļap ilo mour ko aer im bwe m̄are eo aer eaar pād ilo kauwatata eļap. Juōn iien kar karōke.

Atebar eo ikōtaan leo im lio pālele eaar alikkar ilo aer kar deļoñ tok lo opij eo aō. Iaar katak bwebwenato eo aer jidik ilo jinoin, ke leo pālele eaar ebbōjrakrak an kōnono im lio pālele eaar jañ im lukkuun dik an bōk kuñaan ilo ekōnono eo.

Likao eo eaar rooltok j̄an jerbale juōn mijen im kar bōk e n̄an juōn university ebuñbuñ ilo tu rilik in Amedka. Eaar ijo, ilo juōn university ward, me eaar ioon lio pālen. Lio eaar barāinwōt juōn rijikuul ilo university eo. Ālikin juōn iiō in jeļā kajien doon, raar em̄makūt n̄an Utah im raar m̄are ilo Salt Lake Tampeļ eo, bar rool irilik ālikin jidik iien n̄an kamōjļok aer jikuul.

Ilo iien eo raar kadiwōjļok im rool n̄an kabujuknen eo aer, raar kōtmene kōn ajri eo nejier kein kajuōn im leo pālele eaar wōr an jermal ilo ijo eaar katak im kālete. Lio pālele eaar keotak juōn ļaddik. Mour eaar em̄man.

Ke ɫaddik eo nejier eaar 18 jim̄a allōn rittōon, raar ɫōm̄nak n̄an bōk juōn iien kakkije n̄an loɫok ro uwaan baam̄le ko aer me raar joke buki jim̄a m̄aer̄ ettoɫok. Ilo tōre in ke jikin jijet ko n̄an ajri im jakōɫ ko n̄an ritto ejjab aolep armej raar jeɫā kaki, kōn menin raar jab kōjerbali. Aolep uwaan ro jilu an baam̄le eo raar jijet lo jea ko im̄aan, niñniñ eo ilo ioɫap.

Jet iien ilo kar tūreep eo, ɫeo pālele im kōrā eo kar jab errā ippān doon. Ālikin aolepen iiō kein, Ijjab maroñ kememej ta eo eaar kōm̄mane. Bōtaab Ij kememej bwe iakwelel ko aer kar ɫapɫok im erom̄ lukkuun nana joñan raar āliktata būroñe doon. Lukkuun alikkar, men in eaar kōm̄man bwe ɫaddik eo nejierro edik en jino jañ, eo me ɫeo pālele eaar ba ekōm̄man menin an illu ɫok wōt. Ban dāpiji jeɫā kōmmaanwa eo an, eaar bōk juōn toɫɫe ajri eo eaar kōtɫoke ioon jea eo im kar kadɫok kōrā eo ippān.

Ejab kalel kōrā eo ippān. Ijellōkin, ɫaddik eo nejier eaar lel kōn toɫɫe eo, jān tōprakin eaar jorrāan kōmelij eo an im enaaj jibikbik wōt ilo aolepen mour eo an.

Eaar juōn iaan kabūromōjmōj ko ijjañin kar ioone. Iaar kipel im kōketak er. Kōm ar kōnono kōn kalim̄mur im eddo, kōn bōke im jeorɫok bōd. Kōm kar kōnono kōn iakwe im kautiej eo emenin aikuj n̄an bar rool n̄an baam̄le eo aer. Kōm ar riiti naan in kaenōm̄man ko jān jeje ko rekwojarjar. Kōm ar jar ippān doon. Meñe ijjañin roñ jān er jān kar raan eo, raar etōndikdik ilo kōm̄jaɫaɫ ko aer ke raar iloɫ jān opij eo aō. Aolepen iiō kein iaar kōjatdikdik bwe raar kōm̄mane kālet eo n̄an pād wōt ippān doon, kaenōm̄man im kōjeraam̄man jān Gospel eo an Jisōs Kraist.

Ij ɫōm̄nak kake er jabdewōt iien ij riiti naan ko: “Illu ejjab uwaake men otemjej. Ej kalōk ejjeɫok, bōtaab emaroñ kakkure aolep men.”²

Emōj ad aolep eñjake illu. Emaroñ itok ñe men ko rejjab kōm̄man ilo wāween eo jej kōñaan. Emaroñ in juōn eñjake n̄an jet men ko rej ba n̄an kōj. Emaroñ mōj ad ioone ñe armej rejjab kōm̄man ekkar n̄an wāween eo jej kōñaan bwe ren kōm̄mane. Bōlen ej itok ñe jej aikuj in kōttar juōn men etoɫok jān ke jaar kōtmene. Jemaroñ eñjake illu ñe ro jet rejjab lo men ko jej loe jān ijo ad. Emaroñ bar lōn wun ko rellōn n̄an illu.

Ewōr iien ko ñe jemaroñ erom̄ illu ilo ɫōm̄nak ko rekōmmetak ak lo ejjab jokkun wōt juōn. Būreejtōn Heber J. Crant, Būreejtōn eo kein kajijlimjuōn an Kabuñ in, kar kwaɫok kōn juōn iien ke eaar juōn rim̄man ded ke eaar kōm̄mane jet jermal ko n̄an juōn em̄maan eo tokālik eaar je juōn an jāāk tarrin in limabkwi tala ippān ɫok juōn leta ej joɫok an bōd bwe eaar jab maroñ in kōɫɫaik e eɫapɫok. Innem Būreejtōn Grant eaar bar kōm̄man jet jermal n̄an bar juōn em̄maan—jermal eo eaar ba bwe eɫapɫok an pen joñoul kōttan, ekoba joñoul kōttan ɫapɫok in jermal im ɫapɫok in iien. Em̄maan in kein kauro eaar jilkinɫok n̄an e juōn jāān joñan in jibuki im lem̄noul tala. Heber in edik eaar eñjake bwe ejjab em̄man aer kōm̄man n̄an e. Mōktata raar kaeñtaan e im tokālik kar lukkuun illu.

Eaar kwaɫok eñjake eo n̄an juōn mōttan eo erittoɫok, eo eaar kajjitōk, “Em̄maan in eaar ke baj tōn

kaeñtaan eok ke?”

Büreejtōn Grant eaar uwaak, “Jab. Eaar jironļok ro mōtta bwe eaar kōļļāik eō ilo jejjet.”

Ñan eo mōttan erittoļok eaar uwaak, “Emņmaan eo ebwebwe eļañne ej bōk kakkure jān jet men me rejjab kajjeoñ in kōkkure e.”³

Rijilōk Paul ej kajjitōk, ilo Epesōs, jebta emān, eoon roñoul jiljino ilo Joseph Smith Translation, Kwomaroñ ke illu im jab jerawiwi? Jab kōtļok bwe al en tulok ioon aņ illu. Ij kajjitōk, Epidodo ke ñan eñjake Jetōb eo an Jemedwōj Ilañ ñe jej illu? Ijjab jeļā kōn kain rōt in me emaroñ in.

Jān 3 Nipai ilo Bok in Mormon eo jej riit:

“En ejjeļok iakwāālel ko ilubwilijimi. ...

Bwe emool, emool Ij ba ñan koņ, eo ewōr jetōb in jumae ilo e ejjab jān Eō, ak ej jān devil, eo ej jemān jumae, im ej pukwōj buruōn armej ñan aitwerōk kōn illu, ippān doon.

Lo, eñin ej jab Aō unleplep in katak, ñan pukwōj buruōn armej kōn illu, ippān doon; a eñin ej unleplep in katak eo Aō, bwe men rot kein rej aikuj jako.”⁴

Ñan eromļ illu ej ñan kobaļok ñan kareel eo an Satan. Ejjeļok juōn *emaroñ* kōmņman bwe jen illu. Ej ad kālet. Eļañne jej ikrelel ñan wōr juōn jetōb eo ejimņwe ippād aolep iien, jej aikuj kālet ñan kōttoļok kōj jān eromļ illu. Ij kaņool bwe jōkjōk in epidodo.

Illu, an Satan kein jermal, ej kakkure ilo elōñ jōkjōk ko.

Ij tōmak elōñ iaad rejeļā kōn bwebwenato eo ekabūromōjmōj an Thomas B. Marsh im kōrā eo pālen Elizabeth. Būratōr Marsh eaar juōn iaan rijilōk ro raan kein ālikin an Kabuñ in kar jeļlaaktok ñan laļin. Āliktata eaar eromļ juōn Büreejtōn an Doulul eo an Joñoul Ruo Rijilōk ro.

Ke Ro rekwojarjar raar pād ilo Far West, Missouri, Elizabeth Marsh, kōrā eo pālen Thomas, im eo mōttan Jejtōr Harris kar ļomņak remaroñ in kar ajej ñan doon milik ñan kōmņman elōñļok jiiļ jān ñe rekar maroñ. Ilo mool aolep men raar kōmņman jokun wōt juōn, raar errā bwe rej aikuj in kōjparok men eo kar ña etan milik eo ej bōk ilo jemļokin iien kamilik eo, ak bwe milik eo im milik eo bōk ilo jemļok in kamilik eo rej aikuj etal ippān doon. Milik eo bōk ilo jemļokin kamilik eo eļapļok an iaļo.

Jejtōr Harris eaar tōmak ñan koņ eo, bōtaab Jejtōr Marsh, eaar ikirelel ñan kōmņmane jet jiiļ ko eļap aer enno, eaar kōjparok jidik in milik eo bōk jān kajjojo kau im jilkinļok ñan Jejtōr Harris

milik eo ejjel̥oḷok ijo em̥mantata. Menin eaar kōm̥man bwe kōrā ro ruo ren illu. Ke raar jab maroñ kōkōm̥anman kōtaerro, men eo eaar iloḷok ñan ippān rikaki in loḷoḷok m̥ōko ñan kōkōm̥anmane. Raar lo bwe Elizabeth Marsh ebōd kōn an jab kōjparok koḷ eo an. E im ḷeo ippān raar inepata kōn jem̥loḷok eo, innem men in eaar iloḷok ñan bisop eo ñan ekajet eo an Kabuñ in. Jikin ekajet eo an bisop eaar kālet bwe milik eo bōk ilo jem̥loḷok in kamilik eo eaar bōd kōjparoke im bwe Jejtōr Marsh eaar kakkure koḷ eo an ippān Jejtōr Harris.

Thomas Marsh kar owar ñan Douluul eo Eutieḷ, im em̥maan ro raar eiik douluul in kar kapen kālet eo an bisop eo. Innem eaar owar ñan Būreejtōnḷi eo Kein Kajuōn an Kabuñ in. Joseph Smith im rikakpilōklōk ro an raar lukkuun etale keḷ eo im dāpij wōt jem̥loḷok eo an Douluul eo Eutieḷ.

Eḷtōr Thomas B. Marsh, eo eaar errā ippān kōrā eo ippān ilo aolepen men in, kar oktak im lukkuun illu kōn kajjoḷo jem̥loḷok ko—lukkuun illu, joñan eaar iloḷok ippān juōn ri ekajet im kallim̥ur bwe Mormon ro raar kōjemāmeik jikin kweiloḷok eo an Missouri. Naan in kōnana ko an kar tōl ñan—ak eaar juōn wūn leplep—Kabna Lilburn Bogg eaar kōm̥man juōn keañ, eo kar tōprak eo an elōñloḷok jān 15,000 Ro rekwojarjar kōmakūt er jān m̥ōko m̥weer, elōñ keañtanaan reḷḷap im mej eaar bōk jikin. Aolep men kein raar waḷoḷok kōnke juōn jab errā ioon ajeḷ in milik im milik enno.⁵

Ālikin joñoul ratimjuōn iiō in matōrtōr im jebwābwe, Thomas B. Marsh eaar itok ilo iaḷ eo an ñan Salt Lake Valley im kar kajjitōk ippān Būreejtōn Brigham Young kōn jeorloḷok bōd. Būratōr Marsh eaar barāinwōt jeḷe loḷok ñan Heber C. Kimball, Rikakpilōklōk eo Kein Kajuōn ilo Būreejtōnḷi eo Kein Kajuōn, kōn katak eo eaar ekkatak. Būratōr Marsh eaar ba: “Irooj emaroñ kar lukkuun em̥man an make loḷok iaan ilo aō jako, im E . . . kar jab jako jabdewōt an kōn aō wōtloḷok loḷok jān taitōḷ ko; Bōtaab O ta eo em̥oḷ aō jerawane?! M̥weie ko, m̥weie ko reḷḷap loḷok jān aolep men ko laḷin ak laḷ ko jet rellōñ remaroñ kar kōḷḷāiki.”⁶

Jim̥we ko rej naan ko an rijeḷe poem̥ eo John Greenleḷ Whittier: “Of all sad words of tongue or pen, the saddest are these: It might have seen!”⁷

Ro jeiū im jatū, ekkā ad aolep pidodo ñan eñjake ko me, eḷaññe jab kōjwebweiki, maroñ tōl ñan illu. Jeḷ ioon illu ak inepata ak dike im, eḷaññe jeḷ kālet, jeḷ jerwane jeḷā kōmmaanwa eo ad im erom̥ illu ippān ro jet. Ba ñae, ro jet rej emmakijkij an ro uwaan baamḷe ko ad make—arnej ro jeḷ lukkuun iakwe er eḷaptata.

Elōñ iiō ko rem̥ootloḷok iaar riiti juōn bwebwenato me eaar waḷoḷok ilo juōn nuujpeba: “Juōn em̥maan erritto kar kamo an pād ilo ilomeḷ eo an būratōr eo an, eo im eaar ajije, jān jinoin an kar likao, juōn jikin edik, juōn ruum̥ ilo m̥weo epaakeḷoḷok Canisteo, New York, ālikin juōn iakwelel, raar ajijeik ruum̥ eo kōn juōn lain in jōok im ejjel̥oḷok iaerro eaar keḷoon ḷain eo ak kōnnaan ñan doon jān raan eo—62 iiō ko m̥okta. Baj ḷōm̥nak kōn tōprak eo an illu eo. Juōn jorrān eḷap!

Jen maroñ kōm̥mane juōn kālet ilo loḷāātāt, kajjoḷo iien kain kālet in ej aikuj kōm̥man, joḷoḷok illu im jab kōnono ḷāj im men ko rekōmmetak me jemaroñ in po ñan ba.

Ij iakwe naan ko an al eo kar jei jān Eļtōr Charles W. Penrose, eo eaar jermal ilo Doulul eo an Joñoul Ruo eo im ilo Būreejtōnji eo Kein Kajuōn ilo iio ko jinoin tata ilo Roñoul Jānjōre:

|v33

School thy feelings, O my brother;

Train thy warm, impulsive soul.

Do not its emotions smother,

But let wisdom's voice control.

School thy feelings; there is power

In the cool, collected mind.

Passion shatters reason's tower,

*Makes the clearest vision blind.*⁸

Kajjojo iaad ej rikabwijeer priesthoode eo an Anij. Kallimur eo im bujen eo an priesthoode eo ej nan koj aolep. Nan ro me rej kabwijeer Priesthoode eo an Melkisedek, ej juon kean kon menin aikuj ko ad nan tiljek im pokake nan kien ko an Anij im nan kolaplok kur ko ad me raar itok nan koj. Nan ro rej kabwijeer Priesthoode eo an Aron, ej juon ennaan ikijien eddo im jermal ilo iien ko rej itok wot, bwe kom maron kopooj kom make ijin im kii.

Kallimur in im bujen in ej komman jan Irooj, eo eaar ba:

Jabdewot eo ej tiljek mae iien rej bok priesthoode kein ruo eo me Eaar konono kake, im kolaplok kur ko aer, rej kokkwojarjar jan Jetob eo bwe anbwinnier ren bar kaal.

Rej erom laddik ro nejin Moses im Aaron im ineen Abraham, im kabun eo im aelon in kii eo, im rijolet an Anij.

Im barainwot aolep ro rej bok priesthoode in rej bok E, Irooj eaar ba;

Im barainwot aolep ro rej bok priesthoode in rej bok E;

Im eo ej bok E ej bok Jemen;

Im eo me ej bok Jemen ej bok aelon in kii eo an Jemen; kon menin aolep men ko an Jemen naaj lelok nan e."⁹

Ro jeiu im jatuu, kallimur ko relap rej kottar koj elanne jej mool im tiljek nan kallimur im bujen eo an priesthoode in aorok me rej kabwijere. Bwe jen erom laddik ro rerreo nejin Jemedwoj Ilaan. Bwe

jen erom̄ waanjoñak em̄man ilo m̄oko im̄ōd im̄ tiljek ilo k̄jparok aolep kien ko, bwe jen jab maroñ kwałok matōrtōr ñan jabdewōt armej bōtaab jen erom̄ rikōm̄man aenōm̄man, ñan indeeo jen kememej kakkōl eo an RiLom̄oor eo, “Ilo men in armij otemjej re naj jela bwe komij dri kalora, elane komij yokwe dron.”¹⁰Eñin ej akwełap eo aō in joten in ilo jem̄łok in kweilok in ełap an priesthood in, im̄ ej barāinwōt jar eo aō ettā im̄ m̄ool, bwe Ij iakwe kom̄, ro jeiū im̄ jatū maan, kōn aolepen būruwō im̄ aō. Im̄ Ij jar bwe kōjeram̄man eo an Jemedwōj Ilañ ren pād ippami kajjojo ilo mour ko ami, ilo im̄ōko im̄ōmi, ilo bōro ko būruwōmi, ilo jetōb ko ami, ilo etan Jisōs Kraist, amen.

KAKEMEMEJ KO

1. Sam ko 37:8.
2. Lawrence Douglas Wilder, quoted in "Early Hardships Shaped Candidates," *Deseret News*, Tijem̄ba. 7, 1991, A2.
3. Lale Heber J. Grant, *Gospel Standards*, comp. G. Homer Durham (1969), 288–89.
4. 3 Nipai 11:28–30.
5. Lale George A. Smith, “Discourse,” *Deseret News*, Eprōl 16, 1856, 44.
6. Thomas B. Marsh to Heber C. Kimball, Māe 5, 1857, Brigham Young Collection, Church History Library
7. “Maud Muller,” *The Complete Poetical Works of John Greenleaf Whittier* (1876), 206.
8. “School Thy Feelings,” Al, nōm̄ba. 336
9. D&C 84:33–38.
10. Jon 13:35.